

~~Н 28.9~~
~~74~~

ЙАКУНЧИКОВ

ПЛОТНЫ КЛАШ ТЫН ГҰЛШЫЛАН

202

638

Ақша 20 Бүрш.
ТП-50-1-3

НАРКОМТЪАЖПРОМЫН ИЗДАТЬЭЛСТВЫ
Москва 1932

228

~~Н 28-9~~

~~74~~

Мар.г.

2-865

ИАКУНЧИКОВ

ПЛОТНЫКЛАШ ТЫН АЛШЫЛАН

Г.П.Б. в Лнгр.

Ц. 1933 г.

Акт № 1170

ИЧВ. № 2151

НАРКОМТЪАЖПРОМЫН ИЗДАТЬЭЛЬСТВЫ

МОСКВА — 1932

Редактор: Пекункин, М. И. Переводчик: Веселов, П. Я. Техредактор:
Ландесман, М. З. Из-во НКТП № 318. ТП-50-1-3. Сдано в набор
3/VIII 1932 г. Подписано к печати 21/X 1932 г. Бумага 82×111. Печ. листов
1^{1/4}. Колич. знак. в листе 24 т

Уполн. Главлита № В-26856.

Зак. № 1020.

Тираж 2500 экз.

17-я тип. треста „Полиграфкнига“. Москва, Шлюзовая наб., 10.

АВТОРЫН КЭЛЭСЫМӘШЫЖЫ.

Совет сәндәлйкәшнә социализм стройымаш пәшәнә стройымаш пәшәәш чотә шуку йажон ровотайышы ровочыйвләм кычә. Строймаш пәшәштй плотныкын пәшажы сәк анзылны шалга. Промышльэныстыштат, сола-хозайстваштат, колхоз-совхозыштат, айыртәмйнжок шыргән районвләштй плотнык пәшә пәлбшывлә пиш чыды дә кыштыжы эчә викокат укә.

Ти кныгәштйнә сирымй вйләц, плотнык пәшә мыштыдымы ровочыйлан пасна тымәнтьэок, шуку вэрәмә эртәрйдэок, плотнык пәшә тымәнйаш палшаш шанәнә.

Плотнык пәшәм угыц тымәнйаш тынәлшылән ти кныгәнә тынәлтйш вктырйшы сәмән кныгә ыләш. Ти кныгә кого палшыкым пушашлык.

ТАВАР.

Плотныкын ровоташкыжы лач утлажок йәктй, кож, коги (куги) дә шоэн-шоэн мол пушәнгәт пыра. Плотнык пәшәлән молы пәшә ганьок пәшә бштймы хәдыр—айыртәмйнжок тавар дә пила—кәләш.

Плотныкын таваржы, лач утла кого хәдыржок ыләш.

Йажо плотнык махань таварым нәләш кәләш пишок йажон пәлә. Йәктй дә лйкшы пырәнйә локсын-

заш пиш пингиды тавар ак йары. Кукшы тумым, когим ды мол пингиды пушангым локсыцшашлык ылат кынь кэрэк ма-дә лач пиш пингиды таварымок нәләш цацы.

Таварын пышкыдыжым, пингидыжым пәләш кынь тэвэ мам ыштымыла: тавар нәлмы годым, йарыктымы таварэтым тошыжыгыц кычат, пысы тыржыдон иктә-махань пингидым (вурсым аль кыртным) пәрән анжы. Пәрымәт кодым пылыш шәлмыла тыанра царгата йук лиэш кынь, тиды сәк пингиды тавар, аль эчэ вәс статьян кукшы тавар маныт. Тэхэнь тавар-дон пы-тәрлиок укшвләм молы йалгалаш ак йары. Вәс тавар укэ гынь, пиш пәрэгән роэштәш кәләш. Трукок пингидым роэштәш тынгәләт кынь, таварәт кәтлән кән кәрдәш.

Пышкыды таваржы айырымы годым иктә кыртныи лаштыкәш сәвәл анжәт кынь йангыра йукым ак пу. Тыдын йукшы турнарак йук ыләш. Лач утлаок турна йукан ыләш кынь, тэхэнь тавар кукшы, пингиды пушангым (тумым, ваштарым, кукшы когим) локсынзаш ак йары. Тиды йәктылән вәлә йарал ыләш. Ик поратка пингиды-пышкыды таварым шошы укэ, тиды локсыцмаштат, роэшtmәштәт со икладын пычкәш, шымашыжат куштылгы.

Тавар айырымы годым, паснанок тавар тыржым йажон анжаш кәләш, тавар пиш төр тырән лишәшлык.

У тавар нәлмәшты шырәракынок шәлшы тырән тавар попазалтәш. Тавар тыр шәлшы ылмыжым ныма статьянат йәрә сынзәдон ужын ат кәрт, тиды ак пәлдырни. Ти шәлыкым шуку гәнә шымән вәлә йамдаш лиэш. Тэхэнь шәлыкән таварым кыртныи лаштыктон

сэвэл анжымыкы ирэ йукан агыл, ти тавар роэшташ ак йары. Тэхэнь шэлыкәнъ таварым кыртньи лаштык тон пәрымькы шэлык улыжым пыток пәлбнэт кынь, тавар тыржым кычэштә аңалты, тынәм иажон пәлэт.

ТАВАР ШЫНДЫМАШ.

Таварым вургышкы шындымы годым вэрстак вьлән, аль тагата вьлән роал шындат, тавар вургыжын вэс вуйжы вэрстак вьлән тыкныжы. Тавар вургын вэс вуйжы вэрстак вьлән ак тыкны гынь, тэхэнь тавардон роэштәш, локсынзаш худа, төргәш вэлә тынгаләш, пәшә ыштымашымат когон ләләмдә.

1. Таварым шында

Тавар вургым когиньм (Кырык Мары районышты ваштарыным) ыштәт. Тиды китлән кычылташ пышкыды дә тырхашыжат шуку тырха. Мол пушангыгыц тавар вургым ыштәш ак шүдәп. Тавар вургылык сәк йажо пүшангы тиды коги ыләш.

ТАВАР ВУРГЫ.

Тавар вургы ыштәш кэрәл лимыкы коги тынгыц 15 сантиметыр кыжгыцән, 77 сантиметыр кытан ныл оголан польәнәм ыштән шындат. Тидым тыләш

йылаталыт. Йыр йылэн шомыкыжы тылгйц лыктытат йштәш тйнгалыт. Тавар вургәт йарән шомыкы төрок таварышкы пыртән шйндәт. Тәнгә шйндымй тавар вургы чотә шуку тырха.

ТАВАР ШЫМЫМАШ.

Таварым кәрәк ма-дә кок вәцйнәт шымаш кәләш. Тавар тйржй чотә пйсй лишәшлйк. Плотныйклан кымда шйргән (тйрән) лап тавар кәләш. Прамой йштйдймй, худан шымымы тавардон шуку, ашындарән ровотайаш ак ли.

ТАВАР КЫЧЫЛТМАШ.

Токо нәлмй, у тавар гйнь, сәк пйтәриок йажон шымән шйндәш кәләш. Тавар выжалышывлә таварыштым шотлан вәлә шымалтат. Топылоток кәрәл пәшәшкй кычалаш йәмдй дә ййлә йнжй пыдыргы манын, таварым чотә пәрәгән кычылташ кәләш. Тавар пәрәгймй вәр иктй лижй. Роәштмй годым пыдагйц шәкләнәш кәләш. Паснанок кйртньи бетон ровотайымашты пишок пәрәгән кычылтмыла. Пәрәгән ат кычылт кйнь, тавар ййләрәк ровотайаш пыраха, йарыдымы лиәш. У таварым нәләш пыток шйрән моаш ак ли, мәнмән сәндәлйкнә нгынама ужтымыла стройымаш пәшәм тйнгәлйнәт, мәтал ак ситй. Плотныйк тидйм пыт пәлйшәшлык ыләш. Тавар пыдыртымы йбдә йшләнжй вәлә агыл, цилә промышльәныстылан эксйкйм йштә.

ЛОКСЫЦМАШ ПӘШӘ.

Плотныйклаш тйнгәләш цацышы әдәмлән, локсыцмаш пәшә когонок ләлй ыләш. Йажо плотныйкля

локсынзаш тымәнъ шокташ кынь, шуку тымәнъаш кэлэш. Ти пашән тын правилым палэт кынь тынәм йылэрäk тымәнъ шоаш лиэш.

Локсынзаш тынәлмәшкы, пытәри локсыцшашлык пырәнәжым төр пиштән мышташ кэлэш. Пиштә-мәшкы пырәнәән төржым анжалмыла, вара кыцә йажон чучэш, кимы вәржым изиш локсынзалын то-рәш потклатка вылкы пиштәш кэлэш. Пырәнәәм ны-гынамат каклякажыдон вылкылә пиштәш кэлэш.

2. Укшым ирәктә (йалгала)

Пырәнәәм йарымылаок пиштән шоктымыкы вара пор шыртыдон лывшалаш кэлэш. Пор шыртыдон лывшал-мыкы локсынзаш тынәләш кэлэш. Пытәри пырәнәән локсыцшашлык вэлжым роэн, кого тарваш вәрым ыштән кэät. Тиды цилә йарымыкы, пор шырты кишә мычкы йарыктымылаок локсыц кэät. Локсыцмы го-дым пырәнәәм кышкыж шагалыт. Ныгынамат вур-гымла вэцын локсынзыт. Сэдындон вургымла йалым

кымдаракын тарымыла, ат тары гынь, самынь йалэ-
дымат роал колтэн кэрдят.

Тавардон паша бштымы годым таварым кидышты
бн्यानн кычаш кэлэш, хударакын кычэт кынь сь-
сьрэнэт кэн кэрдэш.

Кого пырысвлэм локсыцмы годым, аль пура ча-
нгымы годым кэрэк ма-дэ анзылвачым сакаш кэлэш.
Кужы выргэмдон ылат кынь выргэм пачэдым бштэл
шынды. Кужы выргэмдон ровотайымэт кодым, выр-
гэмдын вургымла пачыжым шайыкыла, лүктэл шынды,
тэнгэ ат бшты гынь, бшкэ таварэток шушырта. Токо

3. Локсыц пиштѣмѣ пырыс

плотныклаш тынгалшы пашажым утлаок тышлэн бш-
тышашлык. Пырэнъя локсыцмыжы годым тавар дон
тарваш лошкы агыл, тавар дон пырэнъя лошкы ан-
жышашлык ылэш.

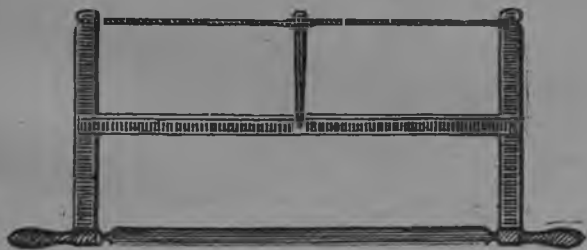
Локсыцмы пырэн्यान тыржы кышныжат, ул тыр-
жат иктөр лишашлык ылыт. Тэнгэ бштэн шоктымы
гынь, пырэн्यान кышыл тыржат, ул тыржат төр лок-
сыцмы гынь, пырэнъя төр локсыцмы лиэш.

Укшанрак пѣрѣньѣм локсыцмы годым, ѣль укш ѣалгалымы годым, таварым пушѣнгѣ кыт мычкыла кычаш кѣлѣш, тѣнѣм кѣлгѣшкѣлѣ самынь роал кол-тымаш ак-ли. Укшым пушѣнгѣ кыт мычкыла таварым кычѣн ѣалгалымыкы пѣшѣжѣт итѣрѣ лиѣш, пушѣнгѣн шѣлжѣт таварѣш ак шушыргы.

Локсыцмы пушѣнгѣжѣ (пѣрѣньѣжѣ) цилѣ вѣрѣ пиштѣш ѣарал лижѣ манѣн, цилѣ вѣлжок иктѣр лок-сыц шѣндѣмѣ лишѣшлѣк. Тѣнѣм вѣлѣ ѣарыктѣнок локсыц шоктымашѣш шотлалтѣш.

ПИЛАВЛѣ.

Плотныкклан „лучковый“ манмы, ѣажо кыт пила кѣлѣш. Бѣтон пѣшѣштѣ, айыртѣмѣнок опалубкы го-

4. Ёангѣжѣн пила

дым, торѣш пилалаок кок монгырышкыла розвотаным ѣштѣмѣлѣ. Тѣнѣ шымымы пила шукурак тѣ ѣажора-кын ровотайѣ.

5. Розвот

Кыт пиладон пилаш тѣнгѣлмѣшкѣ кѣрѣк ма-дѣ розвотым ѣштѣш кѣлѣш, розвоттѣ пилаш ак ли. Пила

розвотшым розвот Ёштѣмѣ дон Ёштѣт. Пила розвотшым тошты мастарвлѣ вѣлѣ йажон Ёштѣт. Плотныкѣш тымѣньшѣвлѣ пила розвотым толотадон вѣлѣ Ёштѣн кѣрдѣт, Толотадонжат эчѣ чотѣ мыштѣн роз-

6. Толота

вот Ёштѣш тымѣньмѣлѣ. Тидѣм тѣнгѣ Ёштѣт: пасна станѣш пиштѣмѣ хангам пѣлѣ йактѣ торѣш пѣчкѣн колтымыла дѣ вара пилам тѣшкѣ пѣртѣн пиштѣмѣлѣ, пила пѣжѣ вѣлкѣлѣ лижѣ. Вара толотам кок пѣ

7. Толотадон розвотым Ёштѣ

лошкѣ кѣрѣл шѣндѣн онѣралмыла, тѣвѣ тѣнгѣ ик-пѣ гач Ёштѣн кѣмѣкѣ йажо розвот лиѣш.

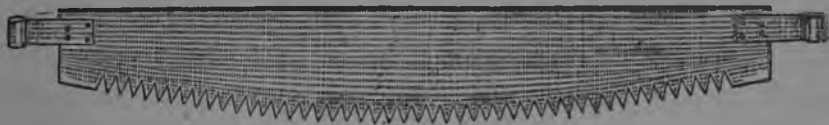
ПИЛА ШЫМЫМАШ.

„Лучковый“ манмы пилам розвот Ёштѣмѣкѣ вѣлѣ шымымыла, розвот Ёштѣмѣ анзыц шымѣт кѣнѣ, розвот Ёштѣмѣ годым нѣшкѣмдѣн колтѣн кѣрдѣт.

Ти ийш пилан пѣжѣм пѣрѣгѣшѣшлѣнѣн тѣр вѣлѣ шымаш кѣлѣш, кок вѣцѣнѣт шымаш тѣнѣлмѣкѣ пѣвлѣ

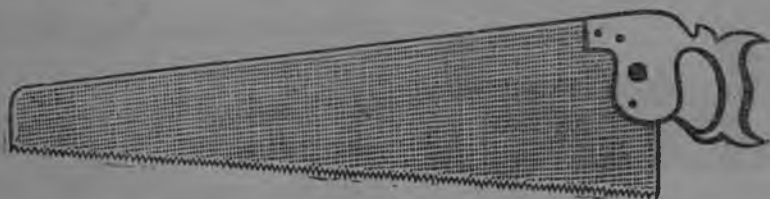
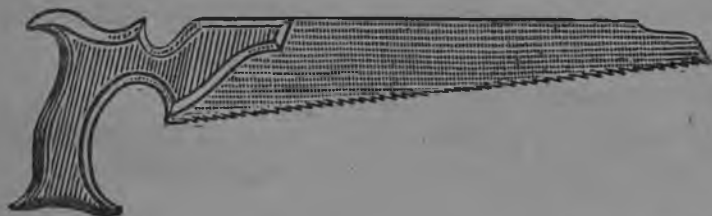
вашталташ тынгалыт, пила локтылалт кәрдәш. Кого пуян пилавлән розвот ыштѳмѳ годым толота цѳтвѳт нәрѳшкѳ вѳлѳ сәрәләш кәлѳш.

Кого, кѳжгѳ пѳрәнѳм ѳндәрѳмѳ годым, әль пѳрт ыштѳмѳ годым огол тѳрләш, окнѳа вәр ыштәш молы

8. Торәш пила

торәш пилам кычылтыт. Торәш пилам кок моңырышкыла шыMAT, „мѳшкѳрәнрәкѳм“ ышташ цацат. Розвот ыштѳмѳжѳ годым розвоттонок икәна-иквәкѳлә

9. Ножовкы

пүвләштѳм әйәлтән кәят. Розвот ыштѳмѳжѳ укә годым, торәш пила розвотым тавардонат ыштәш лиѳш.

Торәш пиладон ик әдәм пилымыламок ыштәш лиѳш. Изи пиланла (нѳәгәнлә) кок вуйѳш кужырак

пандым кэрѳл шѳндѳн панды вуйвлѳэшѳшѳ кѳрѳмѳм шывшыл шѳндѳмѳлѳ. Цаткыдынок шывшыл шѳндѳмѳмѳ лижѳманын, кѳрѳмжѳм пашкардон цаткыдѳмдѳн шѳндѳт. Тѳнѳм пилаѳт ѳжон шывшылт, чѳмѳлт шѳнзѳшѳт ак ѳѳынѳ. Тѳнгѳ ѳштѳмѳкѳ ѳшкѳтѳнок пилаш лиѳш.

Тидѳвлѳгѳц пасна ѳчѳ вѳс ѳиш пилавлѳ улы. Тидѳм изи пила, нѳѳгѳвлѳ ылыт, вѳс статьяны „сагы“ маныт. Тѳвѳ ти сагѳтвлѳдон лапала чагымы пурам кызымы годым кычылтыт. Ножовкыжы гѳнь тор вѳрѳштѳ ровотайымы годым пишок кѳрѳл ылѳш. Тор вѳрѳштѳмѳ кого кыт пиламат, торѳш пиламат кычылташ ак ли.

ШѳРХѳБѳЛЬ.

(10 карт). Шѳрхѳбѳльѳм ѳѳмбѳлѳмѳштѳм кычылтыт. Шѳрхѳбѳльѳн кѳртнѳжѳм 30 миллимѳтѳргѳц кымда лишѳшлыл агыл.

Шѳрхѳбѳльдон ровотайаш ѳжон, пѳшѳм чотѳ ашындара. Шѳрхѳбѳльдон ровотайаш тымѳньшѳвлѳ сѳк пѳ-

10. Шѳрхѳбѳль

тѳриок кычылташ тымѳньшѳшлык ылыт. Ровотайымы (ѳѳмбѳлѳмѳмѳ) годым кѳрѳк ма-дѳ калыпшым, пушѳнгѳ кыт мычкыла тѳр кычаш кѳлѳш, нѳигыды вѳкѳлѳѳт тѳѳѳлтмѳш ѳнжѳм ли, пыль-ѳн кычѳн ровотайымыкы ик-

кым тѳлзѳшток нѳималан ѳарыдымы лин кѳрдѳш, калыпшы пыльѳштѳлт кѳѳ. Пыльѳш-тѳѳѳлтмѳжѳм ѳѳмбылдон тѳрлѳш лиѳш ылнѳжѳм дѳ, вара лапѳмѳш кы-

чылташ худа лиэш. Шэрхэбэль калыпым ваштарыным Ыштәш кэлэш, тумыным, когиным Ыштәш ак йары нини ровотайымашты ваштарын ганьы куштылгы агыләп.

Йэмбыллымыжы годым, шайыкыла шывшылмы годым шэрхэбэль кыртныжым йэмбыллымы пуэш, әлә хангаэш шыдыртән шывшылаш акәл, лүктәл шывшылмыла. Лүктәлтәок шывшылат кынь, кыртныжын тыржы сисыргән кәә дә йылә нышкәмәш.

КУЖЫ ЙЭМБЫЛ.

(11 карт.) Кужы йэмбылдым цилә пушангым йарыктымыла йэмбыллымашты кычылтыт. Ик кыртныян кужы йэмбылдон йэмбылән кәмы паштәк кок кыртныяндон йәмьләт. (12 карт.) Тиди йарыктымылаок

11. Кужы йэмбыл

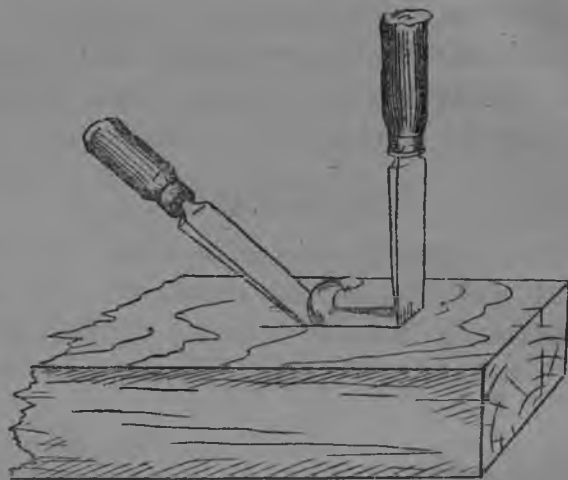
12. Двойнык

йэмбылән кәә, паштәкшы польируйаш лиэш. Кужы йэмбылдон ровотайымыжы годым, шэрхэбэльләок, пушангы кыт мычкыла төр кычаш кэләш, тытә калыпшы пыльәштәлт кәрдәш. Калыпшы пыльәштәлтмыкы йажон ровотайаш ак ли.

Толота дон ыражвләм чүчәт, махань ыраж кэләш, тыхәнным чүчәш лиэш.

Толотадон ыражым чүчәш кынь, толотадон ровотайымы правилым изиштә пәләш кэләш.

Чүчәш тыңгәлмәшкы, чүчышәшлык хаңгаэш, әль пырысәш кырандаштон пәлым ыштәт. Вара ти пәлы сәмынь чүчәш тыңгәлыт (карт. 13) Ыражшым чүчән

13. Чүчә

колтымыкы ирәктән, йагылтән шындәт. Кынамжы толотадон йыргәшкы пыро вәрәшәт (рис. 13) чүчән кәрдәш. Тәнгә чүчымы ыражшы йәмды лимыкы,

14. Пыро

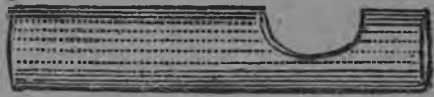
ыражшым йажон йагылтән шындәш кәләш. Кынамжы тәвә эчә, йыргәшкы пыродон шип ыражым чүчәт, тәхәнъ пыро (рис. 14) укә лимыкы толотадонок чүчәш лиәш.

ЧОРТА.

Чорт парньа (рис. 15) пура чангымы годым пиш когон кэрал адыр ылэш. Ик пырэнъя вьлән вэс пьрэнъям йажон, цат пиштәш кэрал лимьы годым, чор-

15. Чорта

16. Пазы цашкә

тадон пазы вәрём ыдырэнкәат. Вара чорта ыдырымы корны вәргьц пазым лыктын, вэс пьрэнъя вьлән цат пиштәлтәш (рис 16).

ЧОРТАЖЫМ ТЭНГЭ КЫЧЫЛТЫТ.

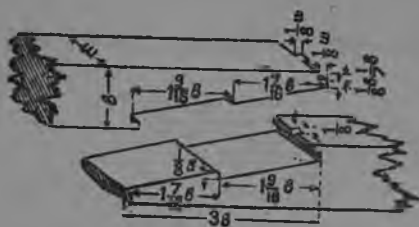
Вьлән пиштышашлык пьрэнъям лывалнй кишы пьрэнъя вьлкыжы чортадон ыдырэн кэмь анзыц чотэ мыштэн пиштәш кэлэш. Чортан ик пужьы лывалнй кишы пьрэнъя вьлэц йыжнэн кэжы, вэсыжы вьлнй кишы пьрэнъям пазы лыкташ лимьлә (фигур. 17) ыдырэн кэшашлык. Чортан кок пужаг, кок вэкыләат (ыньэ кұшыл пужы кұшыл пьрэнъям, ул пужы ул пьрэнъям) икәнәшты ыдырат кынь, тьнәм вьлшелә пиштышашлык пьрэнъям нгынамаат цаткыдын пиштәш ак ли, сойкток шэлык кодэш.

17. Пазы корным ыдыра

Огол турэ ыдырымы годым, чортам чангэн шьиндймы пйрэньа кыт мычкы кычаш кэлэш, ыдырышашлык пйрэньа мычкыла кычымыкы пйрэньам кэраллә, цат пишташ ак ли лиэш. Сэдйндон тэвэ, чорта пүвлә иктыжы ладэн шьиндймы пйрэньаэш вацшы, вэсыжы пазы лыкшашлык пйрэньаэш корным ыдырэн кэжы. Тынәм вэлэ пйрэньам цат пишташ лиэш.

Пура чангэн пйтарымйкы, кузэн шьиндймыкы кого шэльыквлә йнжышты лиэп манын, чортадон ыдырымы годым чотэ пэрэгэн ровотайаш кэлэш. Чорта парньавлә пйрэньашкы изи корны йшташ вэлэ тйкнышашлыкылыт. Тэнгэ йштймыкы вэлэ угыц чангымы пура шэльыктымы лиэш.

18. „Голандский“ лапа

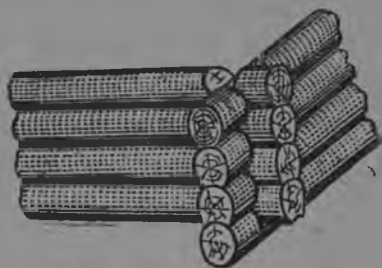
Пазы лыкташ чорта кишә йштймы годым, да пура чангымыжы годымат, пйрэньам какльакажы сэмьнь кұшкылә пишташ кэлэш. Пуран ньэгйцэшыжы гынь кйжгы, тёр пйрэньам (тумыным, йактынйм) пиштймылә, ти пйрэньа вйлны цилә лэльыцйжы лиэш, сэдйндон тэхэньйм пиштймылә. Пёртлык пура чангымы годым пазым ййргэштэн лыкмыла, огол статъан лыкмыкы, огол тйржы рэхэньйм пйчкэдэн колтаат, пёрт үштй лиэш.

УШТАРЫМАШ.

Плотныкын пашашты кок пйрэньа уштарымаш чотэ когон кэрал пашә ылэш. Тидым плотныквлә цилианок пишок палышашлык ылыт. Шукыжок пй-

рэнъявләм лапала чангэн, кок пырэнъяэшәт пүвләм ыштән уштарат, вэс статьянжы голандский лапа (фигур. 18) маныт. Тэнэ ыштәмькы пүэт пырэнъя-этвләм кок вуйышкыла тарлэн кэмәшкыц йажон кыча.

Уштарышашлык лапавләжым пүвләжым тэвэ кыцә ыштәт: сәк пйтәриок лапан формыжым пәл мәтырән пасна ханга лаштыкәш йәмдәмәт; вара ти ханга лаштыкым уштарышашлык пырэнъя вуйәш, пырэнъян шижы төр сәмьнь кычән, кырандаштон пырэнъяәш пәлым ыштәт. Тэнэ цилә йарымыкы лапам ыштән шындәт. Ик пырэнъям тэнэ йарыктән шындәмькы вэсым йарыкташ тынгәлыт. Вэс пырэнъяәш лапа ыштәмь годым пәл сантымәтыр кытым пәлыгыц шайыкырак нәләш кәләш, (фиг. 19) тынәм итырән йагалтән уштарән шындәш лиәш. Тэнэ ыштәмь ак лигынь, уштарымаш итырә, шәлыктәмь ушык ак ли.

19. Пырэнъя уштарымаш

ОКНЬА ВӘР.

Пурам кузән шындәмькы окнья вәр ыштәмәш чотә төр ровотам плотныйк кыц тәргә.

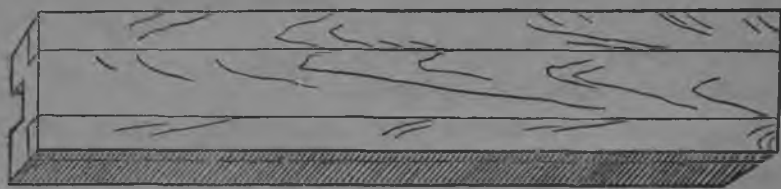
Сәк пйтәриок 25 сантымәтыр кыжгыцан окнья кәсәкым йәмдәлән шындәт. Тидын ик вәләнжы пазым лыктыт, вэс вәлжым кок пачаш окнья шагалтым ладәм дорыц вочыкынак локсыц колтат. (20 фигура).

Йәмдәлән шындәмь кәсәкшым пор шыртәдон, аль ватьәрпас манмыдон төр висән шагалтат. Кынам-

жы көсәквлә стьонаэш бштымы ыраждон төрәш ак толәп. Тьнәм окньа рам кымдык статьян стьонажым эчә кымдаэмдәт.

Окньа көсәкшым (арлужым) шагалтән йарыктымыкы, вара кыпцыкым пиштәт. Солавләшты окньа кыпцыквләм ольицәшкылә вуйстыквләм бштәт, окньа анзылан погынышы вьдәт пөрт көргышкылә бнжы йогы, ма улы вьтшы цилә тугылә йогыжы манын тәнгә бштымәш кәрәл.

Окньа көсәкым шагалтымы годым, лывәләнжы „сурик“ манмы чийм, әль вәс йишым пиштәш кәләш.

20. Окньа көсәк

Тәнгә бштымәш пөртбшты лывыргы шалгымашым карангда.

Кыпцык пиштымыжы годым ләктын бнжы вац манын, кыпцык лывәл пырәнһәэш пум (шипым) шьндәт, вара ти пұ вьлкы кыпцыкым пиштәт. Тәнгә бштәш пишокат ак кәл. Тәнгә бштыдәок кыпцык ләктын ак вац, тидым көсәк шагалтымы ладывләшток йажон кычат. Тидытәок бштымыкы стьонашкы вьт ак попазы, шип шьндән бштымыкы вьт вашт вала.

КӨСӘК ШАГАЛТЫМАШ.

Көсәквләм кыпцык вьлән, ұл вуйәшыжы шип бштән шагалтат. Сәк пьтәри көсәкым шагалтымыкы лу

чирäk лиэш. Анзыц шагалтымы годым көсәк вуйжым вочыкрак пычкэдән колтат, паз монгыржы мытыкырак лижы. Тәнгә Ыштән шоктымыкы вәлә көсәкым шагалтат.

Тәнгә шагалтымыкы кыпцык вьлән пазы Ыштәш манын, циркульдон палым Ыштән кәәт. Кок монгырәш шагалтымы көсәквлә коктынат иканьы лишәшлык ылыт. Күшыл вуйжын дә үл вуйжын кымдыкшым төрым Ыштәт, молыжым висә мычкы төрлән миәт.

Көсәквләм шагалтән, кыпцыкым пиштән йарыктымыкы, күшыл кыпцыкым пиштәш кәләш. Күшыл кыпцыкым пиштән йарыктымыкы окнья вәр халым Ыштат. Халжым кәрәк ма-дә огол висымьдон (наугольник) висәш кәләш. Цилә висән, пәльвләм Ыштән пьтәрымькы, күшыл кыпцыкын пазым лыктытат, көсәк вьлкы пыртән шьндәт.

Көсәквләм, кыпцыквләм цилә йарымылаок Ыштән шьндымькы, лывәләньшты пахльвләм оптән шьндән вәрәшьшты йарымылаок шагалтат тә цилә вәцын тькьлән шьндәт.

ТЫНГҒАЛТЫШЛА.

Авторгыц	3
Тавар	3
Тавар шйндймаш :	5
Тавар вургй	5
Тавар шымымаш	6
Тавар кычылтмаш	6
Локсыцмаш паша	6
Пилавлә	9
Пила шымымаш	10
Шәрхэбэль	12
Кужы йэмбйл	13
Толота	13
Чорта	15
Чортажым тәнгә кычылтмаш	15
Уштарымаш	16
Окня вәр	17
Көсәк шйндймаш	18

94709

	Мар.г.
	2-865

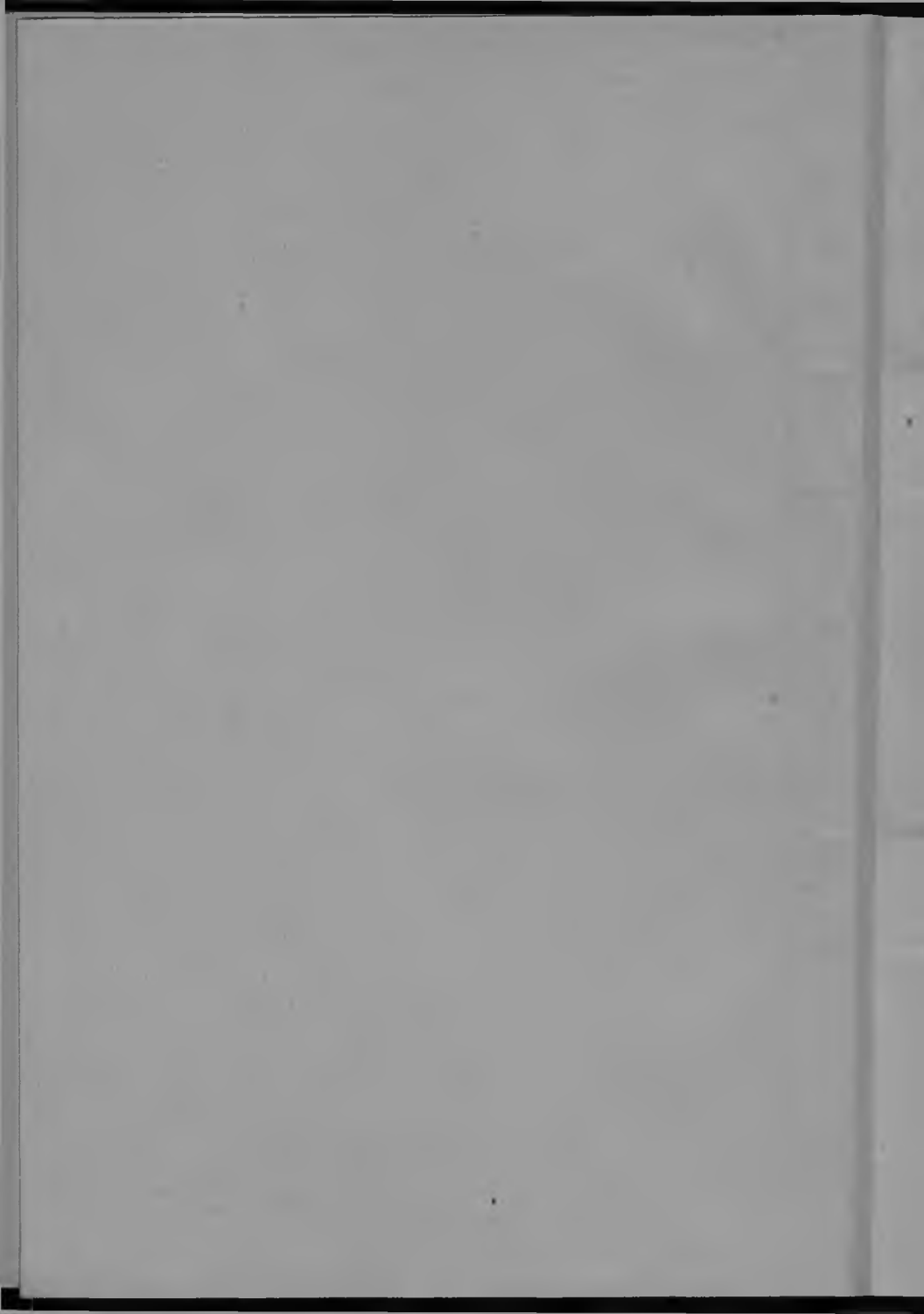
Якунчиков
ПЛОТНИК ИЗ
ЧЕРНОРАБОЧЕГО

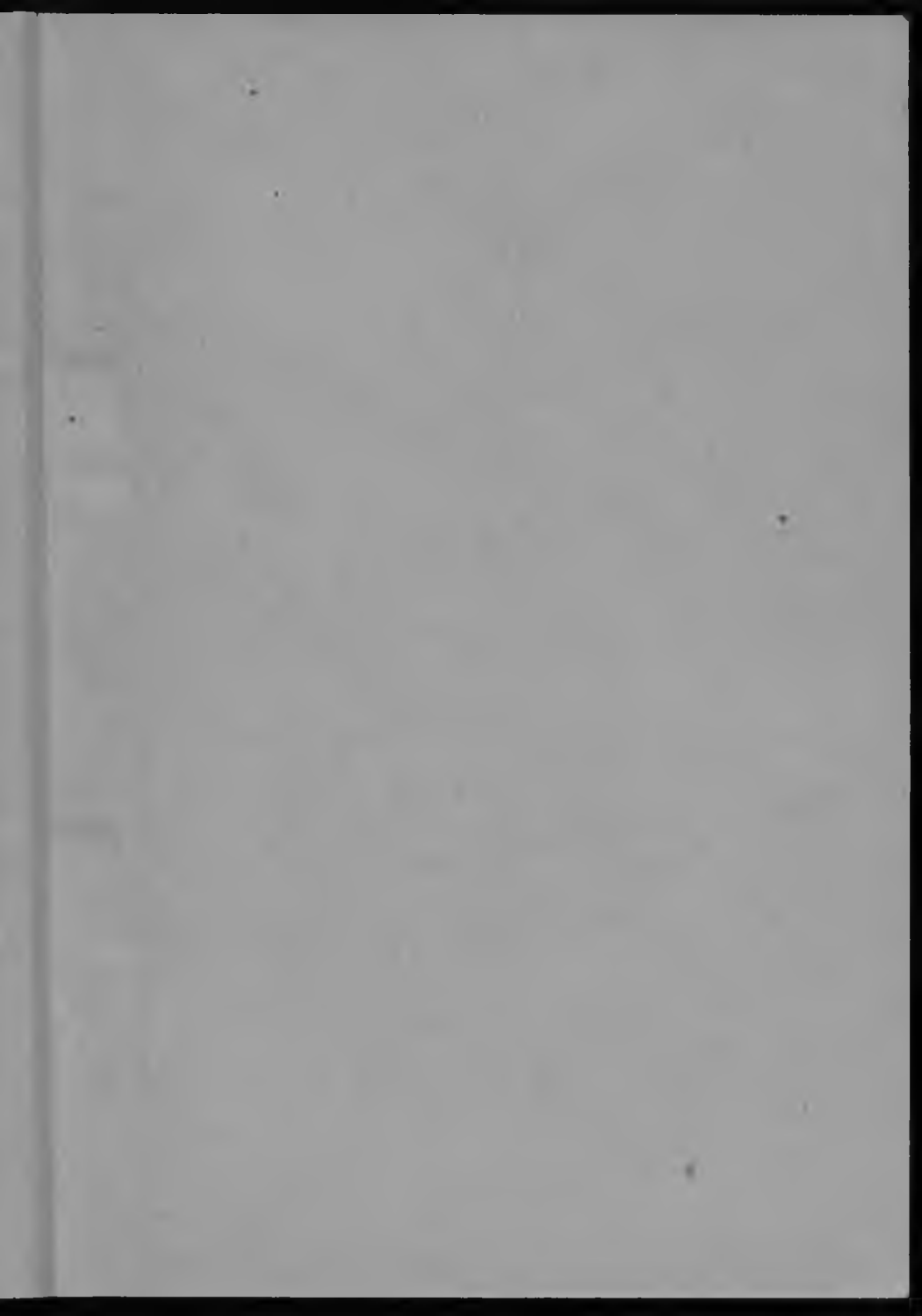
На горно-марийском языке.

Из-во НКТП,
БЮРО НАЦТЕХЛИ-
ТЕРАТУРЫ.

МОСКВА, пл. НОГИНА,
ДЕЛОВОЙ ДВОР.

	Map.
	2-865